

Lect. univ. dr. OLGA-ANDREEA URDA

DREPT COMERCIAL ROMÂN

Ediția a V-a, revăzută și adăugită

Universul Juridic

București

-2024-

CUPRINS

Abrevieri.....	5
I. DREPT COMERCIAL ROMÂN – ASPECTE GENERALE.....	7
I.1. Noțiunea și obiectul dreptului comercial.....	7
I.1.1. Noțiunea dreptului comercial.....	7
I.1.2. Obiectul dreptului comercial.....	9
I.2. Izvoarele dreptului comercial.....	9
II. PROFESIONISTUL COMERCIANT.....	11
II.1. Noțiunea de profesionist.....	11
II.2. Întreprinderea.....	12
II.2.1. Concept. Forme ale întreprinderii.....	12
II.2.2. Întreprinderea economică.....	13
II.2.3. Întreprinderea civilă.....	13
II.3. Profesionistul comerciant persoană fizică.....	13
II.3.1. Regim juridic.....	13
II.3.2. Persoana fizică autorizată.....	14
II.3.3. Profesionistul persoană fizică, titular al unei întreprinderi individuale.....	15
II.3.4. Întreprinderea familială.....	16
II.4. Profesionistul comerciant persoană juridică.....	17
II.5. Reguli specifice, incidente în raporturile juridice dintre profesioniști.....	20
II.5.1. Considerații introductive.....	20
II.5.2. Regimul juridic al dobânzilor.....	20
II.5.2.1. Curgerea dobânzilor.....	21
II.5.2.2. Capitalizarea dobânzilor.....	21
II.5.2.3. Raportul dobânzi-penalități.....	21
II.5.3. Acordarea termenelor de grație.....	22
II.5.4. Prezumția de solidaritate a debitorilor profesioniști.....	23
II.5.5. Reguli speciale în materia contractelor.....	23
II.5.5.1. Încheierea contractelor la distanță.....	23
II.5.5.2. Determinarea prețului.....	24
II.5.5.3. Determinarea locului executării obligațiilor.....	24
II.5.5.4. Presumarea contractului de mandat ca fiind cu titlu oneros.....	24
II.6. Obligațiile profesioniștilor-comercianți.....	25
II.6.1. Obligația de a asigura publicitatea prin registrul comerțului.....	25
II.6.2. Obligația organizării și conducerii contabilității.....	28
II.6.3. Obligația de a exercita activitatea economică în limitele unei concurențe licite.....	29
II.7. Fondul de comerț.....	31

II.7.1. Elementele corporale ale fondului de comerț.....	32
II.7.2. Elementele incorporale ale fondului de comerț	32
III. SOCIETĂȚILE REGLEMENTATE DE LEGEA NR. 31/1990.....	36
III.1. Noțiuni introductive.....	36
III.1.1. Definiția societăților reglementate de Legea nr. 31/1990.....	38
III.1.2. Formele societăților reglementate de Legea nr. 31/1990.....	38
III.1.3. Clasificarea societăților reglementate de Legea nr. 31/1990.....	39
III.2. Elementele specifice ale contractului de societate.....	40
III.2.1. Aporturile asociațiilor.....	40
III.2.2. <i>Affectio societatis</i> – intenția de a constitui societatea.....	43
III.2.3. Realizarea și împărțirea profitului.....	43
III.3. Constituirea societăților reglementate de Legea nr. 31/1990.....	45
III.3.1. Statutul și actele constitutive.....	45
III.3.1.1. Contractul de societate. Condiții de fond.....	45
III.3.1.2. Contractul de societate. Condiții de formă.....	49
III.3.1.3. Cuprinsul contractului de societate.....	49
III.3.1.4. Statutul societății.....	52
III.3.2. Procedura de constituire a societăților – formalități.....	52
III.3.2.1. Întocmirea actului constitutiv.....	53
III.3.2.2. Înmatricularea societății.....	53
III.3.3. Regimul actelor juridice încheiate în cursul înființării societății.....	55
III.3.4. Consecințele încălcării prevederilor legale privind constituirea societăților.....	56
III.3.4.1. Neregularități constatate înainte de înmatricularea societății. Consecințe.....	57
III.3.4.2. Neregularitățile constatate după înregistrarea societății. Efecte.....	58
III.3.4.3. Efectele nerespectării prevederilor legale privind publicitatea constituirii societății.....	60
III.3.5. Personalitatea juridică a societății.....	61
III.3.6. Filiale, sucursale.....	64
III.4. Funcționarea societăților reglementate de Legea nr. 31/1990.....	65
III.4.1. Adunările generale.....	65
III.4.1.1. Felurile adunărilor generale.....	66
III.4.1.2. Convocarea adunării generale.....	68
III.4.1.3. Ședința adunării generale.....	69
III.4.1.4. Hotărârile adunării generale.....	72
III.4.2. Reglementări comune privind administrarea și conducerea societăților reglementate de Legea nr. 31/1990.....	73
III.4.2.1. Noțiuni introductive.....	73
III.4.2.2. Dobândirea calității de administrator. Condiții pentru numire, durata funcției, publicitatea numirii, realegere, remunerare.....	73
III.4.2.3. Obligațiile, atribuțiile și puterile administratorilor.....	77
III.4.2.4. Încetarea funcției de administrator.....	79
III.4.2.5. Pluralitatea administratorilor.....	80
III.4.2.6. Răspunderea administratorilor.....	80

III.4.3. Controlul gestiunii societăților reglementate de Legea nr. 31/1990	83
III.4.3.1. Cenzorii societății	83
III.4.3.2. Auditorii financiari	84
III.4.4. Modificarea societăților reglementate de Legea nr. 31/1990.....	85
III.4.4.1. Noțiuni introductive.....	85
III.4.4.2. Actul de modificare a actului constitutiv. Formă și condiții de publicitate	86
III.4.4.3. Dreptul de opoziție	87
III.4.4.4. Dreptul asociaților de a se retrage din societate	88
III.4.4.5. Principalele cazuri de modificare ale societăților reglementate de Legea nr. 31/1990	89
III.4.5. Dizolvarea și lichidarea societăților reglementate de Legea nr. 31/1990.....	108
III.4.5.1. Noțiuni introductive.....	108
III.4.5.2. Dizolvarea societăților reglementate de Legea nr. 31/1990.....	109
III.4.5.2.1. Cazurile generale de dizolvare.....	109
III.4.5.2.2. Cazurile de dizolvare-sanctiune prevăzute de art. 237 din Legea nr. 31/1990	111
III.4.5.2.3. Căile de dizolvare a societăților.....	112
III.4.5.2.4. Efectele dizolvării societăților	114
III.4.5.3. Lichidarea societăților reglementate de Legea nr. 31/1990	114
III.4.5.3.1. Noțiuni introductive.....	114
III.4.5.3.2. Principiile generale ale operațiunii de lichidare a societăților	114
III.4.5.3.3. Procedura de lichidare	115
III.4.5.3.4. Statutul lichidatorilor	116
III.4.5.3.5. Efecte juridice.....	118

IV. SOCIETĂȚILE REGLEMENTATE DE LEGEA NR. 31/1990. REGLEMENTĂRI SPECIALE.....

IV.1. Societatea în nume colectiv	122
IV.1.1. Noțiune. Caractere generale	122
IV.1.2. Constituirea societății în nume colectiv.....	122
IV.1.2.1. Contractul de societate	122
IV.1.3. Funcționarea societății în nume colectiv	123
IV.1.4. Reguli privind dizolvarea și lichidarea.....	124
IV.2. Societatea în comandită simplă	124
IV.2.1. Noțiune. Caractere generale	124
IV.2.2. Funcționarea societății în comandită simplă	125
IV.2.3. Reguli privind dizolvarea și lichidarea.....	126
IV.3. Societatea cu răspundere limitată	126
IV.3.1. Noțiune. Caractere generale	126
IV.3.2. Societatea cu răspundere limitată cu asociat unic	127
IV.3.3. Constituirea societății cu răspundere limitată.....	127
IV.3.4. Funcționarea societății cu răspundere limitată	128
IV.3.4.1. Adunarea generală a asociaților.....	128
IV.3.4.2. Administrarea și controlul gestiunii societății.....	129

IV.3.5. Transmiterea părților sociale	130
IV.3.6. Retragerea și excluderea asociatului din societatea cu răspundere limitată.....	131
IV.3.6.1. Retragerea asociatului din societatea cu răspundere limitată	131
IV.3.6.2. Excluderea asociatului din societatea cu răspundere limitată.....	132
IV.3.7. Reguli privind dizolvarea și lichidarea.....	134
IV.4. Societatea pe acțiuni	134
IV.4.1. Noțiune. Caractere generale	134
IV.4.2. Constituirea societății pe acțiuni	135
IV.4.2.1. Actele constitutive ale societății pe acțiuni	135
IV.4.2.2. Modalități de constituire a societății pe acțiuni	136
IV.4.3. Funcționarea societății pe acțiuni	140
IV.4.3.1. Acțiunile emise de societate	140
IV.4.3.2. Sistemele de administrare ale societății pe acțiuni	143
IV.4.3.3. Obligațiunile emise de societate	150
IV.4.3.4. Registrele societății pe acțiuni.....	151
IV.4.3.5. Reguli privind dizolvarea și lichidarea.....	152
IV.5. Societatea în comandită pe acțiuni	153
IV.5.1. Noțiune. Caractere generale	153
IV.5.2. Funcționarea societății în comandită pe acțiuni	154
IV.5.3. Reguli privind dizolvarea și lichidarea.....	154
IV.6. Societatea europeană	155
IV.6.1. Noțiune. Caractere generale	155
IV.6.2. Constituirea societății europene	155
IV.6.3. Funcționarea societății europene	157
IV.6.4. Dizolvarea și lichidarea societății europene	157
V. GRUPURILE DE INTERES ECONOMIC	158
V.1. Grupul de interes economic	158
V.1.1. Noțiune. Caractere generale.....	158
V.1.2. Constituirea Grupului de interes economic.....	158
V.1.3. Funcționarea Grupului de interes economic	160
V.1.4. Dizolvarea și lichidarea Grupului de interes economic	161
V.2. Grupul european de interes economic.....	162
Anexe.....	164
Bibliografie.....	185

I. DREPT COMERCIAL ROMÂN – ASPECTE GENERALE

I.1. Noțiunea și obiectul dreptului comercial

I.1.1. Noțiunea dreptului comercial

Intrarea în vigoarea a Legii nr. 287/2009¹ privind Codul civil a condus la unificarea tuturor raporturilor de drept privat, indiferent de calitatea persoanei.

Noua reglementare civilă a preluat dispozițiile Codului comercial², creând o bază comună, intens disputată în doctrină.

Art. 3 C. civ. consacră aplicarea dispozițiilor Codului civil raporturilor dintre profesioniști, precum și raporturilor dintre aceștia și orice alte subiecte de drept civil. De altfel, art. 3 poartă, în mod sugestiv, denumirea *Aplicarea generală a Codului civil*.

Au fost preluate, de asemenea, în Codul civil multe dintre contractele specifice activității profesioniștilor, cum sunt contractul de comision, de consignație, de expediție, de transport, de depozit hotelier, de agenție, de intermediere, antrepriză, contractul de report, precum și unele dintre contractele bancare. Această abordare reprezintă o soluție legislativă ce se preconizează a avea un semnificativ impact pozitiv asupra dezvoltării mediului de afaceri³.

Se conturează două concepții cu privire la relația drept comercial-drept civil: concepția monistă și concepția dualistă.

A. Concepția monistă

Conform concepției moniste, se susține faptul că prin adoptarea noului Cod civil a fost înlăturată distincția dintre dreptul civil și dreptul comercial, reglementându-se raporturile patrimoniale și nepatrimoniale dintre persoane fizice și juridice, în calitatea lor de subiecte de drept civil⁴.

Prin abrogarea Codului comercial și preluarea acestor norme în cadrul noului Cod civil, a fost „consacrată abordarea unitară a raporturilor obligaționale, renunțându-se la diviziunea tradițională în raporturi civile și raporturi comerciale și consacrandu-se diferențieri de regim juridic în funcție de calitatea de profesionist, respectiv non-profesionist a celor implicați în raportul juridic obligațional”⁵.

¹ Legea nr. 287/2009 privind Codul civil, republicată în M. Of. nr. 505 din 15 iulie 2011.

² Codul comercial a fost abrogat de Legea nr. 71/2011 pentru punerea în aplicarea a Legii nr. 287/2009 privind Codul civil [art. 230 lit. c)].

³ S. Popa, *Drept comercial. Introducere. Persoana fizică. Persoana juridică*, Ed. Universul Juridic, București, 2014, p. 6; Expunere de motive cu privire la proiectul Legii nr. 287/2009 disponibilă pe pagina de internet www.juridice.ro/wp-content/uploads/Cod-civil-expunere-de-motive.doc.

⁴ P. Pejtu, *Titlu preliminar. Despre legea civilă*, în *Noul Cod civil: comentarii pe articole*, coord. F.-A. Baias, E. Chelaru, R. Constantinovici, I. Macovei, Ed. C.H. Beck, București, 2012, p. 3; Ș. Beligrădeanu, *Suntem în prezența unei contradicții între concepția „monistă” a Noului Cod civil, pe de o parte, și prevederile art. 2557 alin. (2) din același cod, coroborate cu existența disciplinei juridice a dreptului comerțului internațional, pe de altă parte?*, în „Dreptul” nr. 11/2013, p. 28 și urm.

⁵ Expunere de motive cu privire la proiectul Legii nr. 287/2009.

Să consideră că o abordare unitară a raporturilor juridice de drept privat are nu doar rolul de a oferi o protecție necomercianților, cărora nu li se va mai aplica legea comercială atunci când contractează cu comercianții, dar va avea rolul totodată de a asigura principii comune de interpretare, indiferent de raportul juridic avut în vedere. În acest sens, inclusiv dificultățile procedurale privind competența instanțelor de judecată vor fi evitate, prin tratarea unitară a dreptului privat.

Un alt argument în favoarea sistemului unității dreptului privat este acela al evitării problemelor de interpretare, mai ales a instituțiilor juridice susceptibile de a le fi aplicabile atât normele cuprinse în Codul civil, cât și cele din Codul comercial (mai ales în materia contractelor).

Această abordare nu este lipsită de critici, în contextul în care există particularități specifice ale activității comercianților care nu permit o abordare unitară, impunându-se păstrarea unor reguli specifice.

B. Concepția dualistă

Concepția dualistă susține autonomia dreptului comercial, ca ramură distinctă a dreptului privat, având în vedere specificul actelor juridice săvârșite cu caracter profesional în scopul obținerii de profit. Se consideră astfel că intrarea în vigoare a noului Cod civil a avut rolul de a schimba sediul materiei normelor care reglementează relațiile sociale specifice dreptului comercial, fără să aducă atingere existenței dreptului comercial ca ramură distinctă a dreptului privat¹.

Existența în continuarea a unei multitudini de norme care reglementează regimul juridic al comercianților și care particularizează această ramură de drept privat, și avem în vedere, în principal, O.U.G. nr. 44/2008, Legea societăților nr. 31/1990, Legea nr. 265/2022 privind registrul comerțului, Legea nr. 85/2014 privind procedurile de prevenire a insolvenței și de insolvență, demonstrează imposibilitatea înglobării totale a dreptului comercial în dreptul civil.

Argumentele în favoarea abordării unitare a dreptului privat nu sunt infailibile. Într-adevăr, o abordare dualistă presupune aplicarea necomercianților a unui set de norme comune cu cele ale comercianților din necesitatea reglementării unitare a raportului juridic, însă acest lucru nu presupune și crearea de obligații similare cu cele ale comerciantului.

Dreptul comercial are rolul de a se adapta mai rapid la exigențele impuse de viața economică, caracterizată prin emergență și dinamism.

Divergențele existente în doctrină cu privire la raporturile dintre dreptul civil și dreptul comercial sunt departe de a se fi soluționat, însă, indiferent de poziția adoptată, în mod evident există o serie de particularități specifice raporturilor dintre profesioniști ce reclamă celeritate și lipsă de formalism, particularități care pledează pentru păstrarea dreptului comercial ca ramură de drept privat².

¹ St.D. Cârpenaru, *Tratat de drept comercial român*, ed. a 4-a, revăzută și adăugită, Ed. Universul Juridic, București, 2014, p. 22; C.T. Ungureanu, *Comentarii și doctrină la art. (2)*, în C.T. Ungureanu, M. Afrăsinie, C. Voicu et alii, *Noul Cod civil. Comentarii doctrină și jurisprudență*, vol. I – Art.1-952, *Despre legea civilă. Persoanele. Familia. Bunurile*, Ed. Hamangiu, București, 2012, p. 5.

² V. Nemeș, *Drept comercial*, ed. a 2-a, revizuită și adăugită, Ed. Hamangiu, București, 2015, p. 9.

1.1.2. Obiectul dreptului comercial

Pentru a stabili obiectul dreptului comercial se impune a fi identificată opțiunea legiuitorului pentru unul dintre sistemele care reglementează raporturile juridice: sistemul subiectiv sau sistemul obiectiv¹.

Specific sistemului subiectiv este identificarea caracterului civil sau comercial al actului juridic prin raportare la calitatea autorului său. Astfel, dreptul comercial este considerat a fi un drept profesional ce are ca obiect normele juridice aplicabile comercianților².

Sistemul obiectiv, ce caracteriza și Codul comercial român, analizează comercialitatea prin interpretarea faptelor sau actelor de comerț, independent de calitatea persoanei. În acest sens, dreptul comercial cuprinde totalitatea normelor juridice aplicabile actelor juridice, faptelor juridice și operațiunilor considerate fapte de comerț.

Codul civil a consacrat sistemul subiectiv al dreptului comercial, urmând a se aplica dispozițiile Codului civil raportului dintre profesioniști, precum și raporturilor dintre profesioniști și alte subiecte de drept civil³.

Având în vedere aceste aspecte mai sus expuse, putem defini dreptul comercial ca fiind un ansamblu de norme juridice de drept privat ce guvernează raporturile juridice intervenite între profesioniștii-comercianți care exploatează o întreprindere cu scop lucrativ⁴.

1.2. Izvoarele dreptului comercial

Sunt considerate principalele izvoare ale dreptului comercial: Constituția României, Codul civil, legile comerciale speciale, uzanțele și principiile generale ale dreptului.

Constituția României reglementează principiile de organizare ale activității economice și prevede în acest sens în art. 135 faptul că economia României este o economie de piață, bazată pe libera inițiativă și concurență, statul fiind obligat să asigure libertatea comerțului, protecția concurenței loiale, precum și crearea cadrului favorabil pentru valorificarea tuturor factorilor de producție⁵.

Codul civil reprezintă dreptul comun în materie, dispozițiile acestuia aplicându-se atât raporturilor dintre profesioniști, cât și raporturilor dintre aceștia și orice alte subiecte de drept civil.

Legile comerciale speciale reprezintă izvoare de drept comercial, având rolul de a completa Codul civil mai ales în contextul abrogării Codului comercial.

¹ St.D. Cârpenaru, *Tratat...*, op. cit., ed. a 4-a, p. 12; S. Popa, op. cit., p. 9; V. Nemeș, op. cit., p. 2.

² V. Nemeș, op. cit., p. 2; St.D. Cârpenaru, *Tratat...*, op. cit., ed. a 4-a, p. 12.

³ St.D. Cârpenaru, op. cit., p. 12; Șt. Mihăilă, A.-D. Dumitrescu, *Drept comercial român*, Ed. C.H. Beck, București, 2013, p. 2.

⁴ St.D. Cârpenaru, *Tratat...*, op. cit., ed. a 4-a, p. 13; S. Popa, op. cit., p. 9; C. Gheorghe, *Drept comercial român*, Ed. C.H. Beck, București, 2013, p. 22.

⁵ Șt. Mihăilă, A.-D. Dumitrescu, op. cit., p. 3; St.D. Cârpenaru, *Tratat...*, op. cit., ed. a 4-a, p. 24; V. Nemeș, op. cit., p. 12.